

Wydanie publikacji dofinansowane z funduszy
Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach

Recenzenci:

prof. dr hab. Janusz Węc, Uniwersytet Jagielloński
dr hab. Justyna Zajac, prof. UW, Uniwersytet Warszawski

© Copyright by Oficyna Wydawnicza ASPRA, Warszawa 2016

© Copyright by Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, 2016

© Copyright by Marlena Drygiel-Bielińska

Wszelkie prawa zastrzeżone. Każda reprodukcja lub adaptacja całości bądź części niniejszej publikacji, niezależnie od zastosowanej techniki reprodukcji (drukarskiej, fotograficznej, komputerowej i in.), wymaga pisemnej zgody Autorki i Wydawców.

ISBN 978-83-7545-723-0

ISBN 978-83-7051-823-3

Wydawcy:

Oficyna Wydawnicza ASPRA
(ASPRA-JR F.H.U.)
ul. Dedala 8/44, 03-982 Warszawa
tel./fax (22) 870 03 60
e-mail: oficyna@aspra.pl
www.aspra.pl

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
ul. Konarskiego 2
08-110 Siedlce
www.uph.edu.pl

Spis treści

Wykaz najczęściej stosowanych skrótów	9
Wstęp	11
Rozdział I	
Teoria adaptacji politycznej – moc eksplanacyjna	19
1. Pojęcie adaptacji w nauce o stosunkach międzynarodowych	19
2. Założenia teorii adaptacji politycznej	23
2.1. Miejsce teorii adaptacji politycznej w szerszym kontekście paradygmatycznym	23
2.2. Mechanizmy politycznej adaptacji państwa	25
2.3. Modele i typy adaptacji politycznej	31
3. Uwarunkowania potrzeb adaptacyjnych	32
3.1. Środowisko międzynarodowe a konceptualizacja polityki zagranicznej podmiotów stosunków międzynarodowych	32
3.2. Zmiany w wewnętrznym środowisku politycznym podmiotów prowadzących politykę zagraniczną	33
3.3. Międzynarodowa pozycja podmiotu	34
3.4. Wpływ innych podmiotów	36
3.5. Uwarunkowania percepcyjne	36
4. Zasięg i granice adaptacji politycznej uczestników stosunków międzynarodowych	39
5. Walory i wady teorii adaptacji politycznej	41
Rozdział II	
Budowanie pokoju w regionie Bałkanów Zachodnich jako sytuacja stwarzająca potrzeby adaptacyjne	43
1. Geneza i pojęcie aktywności polegającej na budowaniu pokoju	44
1.1. Perspektywa systemu międzynarodowego	47
1.2. Perspektywa Unii Europejskiej	48
2. Etapy budowania pokoju i zadania rekonstrukcji po konflikcie	51
2.1. Aspekt podmiotowy	52
2.2. Aspekt przedmiotowy	53
2.3. Aspekt temporalny	55

3. Przesłanki i uwarunkowania zainteresowania Unii Europejskiej regionem Bałkanów Zachodnich	56
3.1. Geostrategiczne znaczenie stosunków UE z państwami Bałkanów Zachodnich	57
3.2. Stanowisko UE wobec konfliktów na terenie byłej Jugosławii	60
3.2.1. Konflikt serbsko-chorwacki	61
3.2.2. Konflikt w Bośni i Hercegowinie	62
3.2.3. Konflikt w Kosowie	63
3.2.4. Konflikt w Macedonii	64
3.2.5. Sytuacja wewnętrzna w Albanii	64
4. Motywy zaangażowania UE w proces budowania pokoju w regionie Bałkanów Zachodnich	65
4.1. Sytuacja wewnętrzna w państwach regionu Bałkanów Zachodnich po rozpoczęciu procesu pokojowego	65
4.2. Wyzwania i zagrożenia dla bezpieczeństwa europejskiego powstające w regionie Bałkanów Zachodnich	67

Rozdział III

Skala zdolności adaptacyjnych Unii Europejskiej do budowania

pokoju międzynarodowego	75
1. Środowisko bezpieczeństwa w bezpośrednim oddziaływaniu UE	76
2. Rola UE w odbudowie i stabilizacji Bałkanów Zachodnich	78
3. System instytucjonalny UE	82
3.1. Kompetencje instytucji UE w zakresie budowania pokoju	85
3.1.1. Rada Europejska, Przewodniczący Rady Europejskiej	85
3.1.2. Rada UE, prezydencja i trio, Wysoki Przedstawiciel Unii do spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, Komitet Stałych Przedstawicieli	88
3.1.3. Komisja Europejska	91
3.1.4. Parlament Europejski	93
3.1.5. Europejski Trybunał Sprawiedliwości	94
3.2. Instytucje wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa	95
3.3. Uregulowania dotyczące wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony	96
4. Potencjał gospodarczy UE do prowadzenia działalności na rzecz budowania pokoju	100
5. Problemy związane z percepcją budowania pokoju w regionie Bałkanów Zachodnich	102
6. Granice adaptacji	107

- 6.1. Pojęcie interesu w odniesieniu do struktur integracyjnych 107
 6.2. Dylematy zaangażowania UE w proces budowania pokoju 108

Rozdział IV

Współpraca UE z podmiotami zaangażowanymi w proces budowania

pokoju w regionie Bałkanów Zachodnich (adaptacja do partnerów)	111
1. Miejsce budowania pokoju wśród zadań realizowanych przez międzynarodowe organizacje międzyrządowe	112
1.1. Współpraca z Organizacją Narodów Zjednoczonych	112
1.2. Współpraca z Sojuszem Północnoatlantyckim	117
1.3. Współpraca z Organizacją Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie	122
1.4. Udział międzynarodowych organizacji finansowych	128
2. Współpraca z państwami	130
2.1. Stany Zjednoczone Ameryki	131
2.2. Federacja Rosyjska	135
2.3. Turcja	138
3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	140

Rozdział V

Działalność Unii Europejskiej w zakresie budowania pokoju w regionie

Bałkanów Zachodnich	143
1. Operacje militarne	144
1.1. CONCORDIA w Macedonii	145
1.2. EUFOR Althea w Bośni i Hercegowinie	146
2. Obecność w ramach misji cywilnych w regionie Bałkanów Zachodnich	147
2.1. Misje ECMM/EUMM	147
2.2. EUPM w Bośni i Hercegowinie	149
2.3. EULEX w Kosowie	152
2.4. PROXIMA i EUPAT w Macedonii	154
3. Współpraca rozwojowa i humanitarna dla Bałkanów – skala i zakres ..	157
4. Promocja edukacji dla pokoju i wartości demokratycznych	161
5. Integracja z UE jako metoda zapewniania pokoju na Bałkanach	163
5.1. Instrumenty regionalne	163
5.1.1. Pakt stabilności dla Europy Południowo-Wschodniej i Rada Współpracy Regionalnej	163
5.1.2. Proces stabilizacji i stowarzyszenia	164
5.1.3. Partnerstwo Europejskie	166
5.2. Instrumenty bilateralne	167

Rozdział VI

Prawidłowości procesów adaptacyjnych Unii Europejskiej	177
1. Modele adaptacyjne UE w zakresie budowania pokoju w regionie Bałkanów Zachodnich	177
1.1. Modele odnoszące się do ról międzynarodowych	178
1.2. Modele podmiotowe	180
1.3. Modele przedmiotowe	183
1.4. Modele ze względu na kryterium czasu	184
2. Ocena szans i zagrożeń związanych ze specyfiką adaptacji UE dla euroatlantyckiego systemu bezpieczeństwa	186
3. Znaczenie procesów adaptacyjnych UE dla rozwoju wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony	190
4. Adaptacja UE a możliwość funkcjonowania pokojowego porządku międzynarodowego	192
Zakończenie	195
Bibliografia	199